

Filosofie „tvůrčí“ (a „vykládající“) / Interpretování a interpretované

Tak jako třeba ve výtvarném umění nebo v hudbě je nikým nezpochybňovaný rozdíl mezi tvůrčím umělcem (malířem, sochařem nebo hudebním skladatelem) a jeho interpretem (např. kunsthistorikem, kritikem umění nebo muzikologem apod.), měli bychom – a vlastně musíme – i ve filosofii náležitě rozlišovat mezi filosofickým tvůrcem a jeho interpretem, historikem filosofie apod. Tady se ovšem dostáváme na půdu problematiky často zamlžované, nejednou i zpochybňované a dokonce plné rozhořčování a jiných emocí. Abych mohl věc lépe objasnit, musím uvést i v případě umění ještě jednu další, dosti důležitou možnost. Literárním kritikem i teoretikem může být i člověk, který sám žádným mimořádným spisovatelem nebo básníkem není. Poněkud jiná je situace tam, kde potřebujeme restaurovat nějaký starý a poškozený obraz: kunsthistorik může poskytnou nesmírně cenné rady i informace, ale sám se do restaurování asi pouštět nebude. Filosof-interpret by měl být něčím jako „restaurátorem“, ba přímo obnovitelem a oživovatelem myšlení jiného filosofa, kterého nejenom musel dobře přečíst a kterému nejen musel do hloubky a do detailu porozumět, ale musí se do tohoto „svého myslitele“ jakoby ponořit, musí mu porozumět zevnitř a nikoli zvenčí, tj. musí být schopen jej jakoby zpřítomnit, nechat jej jakoby znovu zde a nyní tak mocně promluvit, jako by tu s námi byl on sám. K tomu nestačí hodně věcí o tom mysliteli vědět a být schopen o jeho myšlení, o jeho postupech a vůbec o jeho filosofii říkat rozumné věci (natož jen nějaké základní informace). Zajisté k tomu, aby někdo mohl interpretovat nějakého jiného filosofa, musí být sám ve filosofii vzdělán, ale takové vzdělání – ani nejlepší toho druhu – ještě nestačí k tomu, aby se někdo stal tvůrčím filosofem.

(Písek, 080301-4.)